

การขับเคลื่อนงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในยุคปัญญาประดิษฐ์ (AI) ADVANCING THE PUBLIC WELFARE MISSION OF BUDDHIST MONKS IN THE ERA OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE (AI)

พระชญาเชษฐกาญจน์ (ควันจิ) กุลเพชรจารุกักดี^{1*}

Phra Chayachetkan (Gwanji) Kulpetjarupakdi^{1*}

*Corresponding Author Email: komint100@gmail.com

Received June 9, 2026; Revised June 16, 2026; Accepted June 28, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการขับเคลื่อนงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในยุคปัญญาประดิษฐ์ โดยนำเสนอแนวทางการปรับตัวของคณะสงฆ์ให้สามารถปฏิบัติภารกิจด้านสาธารณสงเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว องค์ความรู้ใหม่จากการศึกษาสามารถสรุปได้ 4 ประเด็น ได้แก่ 1. การสำรวจและคัดกรองเชิงรุก โดยประยุกต์ใช้ AI และเทคโนโลยีดิจิทัลในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มเปราะบางในชุมชน 2. การจัดสรรทรัพยากรและความช่วยเหลือ โดยใช้ข้อมูลเพื่อวางแผนและบริหารจัดการช่วยเหลือให้เกิดประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการ 3. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ระหว่างวัด ชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมผ่านระบบดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการประสานงาน และ 4. การพัฒนาคุณภาพชีวิตและจิตใจ โดยส่งเสริมทั้งการช่วยเหลือด้านวัตถุ การพัฒนาทักษะอาชีพ สุขภาวะทางจิต และการพึ่งพาตนเอง

คำสำคัญ: งานสาธารณสงเคราะห์; ปัญญาประดิษฐ์; การพัฒนาชุมชน

Abstract

This academic article aimed to present the advancement of Buddhist monks' public welfare activities in the era of Artificial Intelligence (AI) by

¹ วัดแก้วฟ้า, นนทบุรี

¹ Wat Kaew Fah, Nonthaburi

proposing adaptive approaches that enabled the Sangha to carry out public welfare missions effectively and in response to the rapidly changing needs of society. The new body of knowledge derived from this study can be summarized into four key aspects: 1. proactive surveying and screening through the application of AI and digital technologies to collect and analyze data on vulnerable groups within communities; 2. resource allocation and assistance management by utilizing data to plan and deliver aid efficiently and according to actual needs; 3. the establishment of collaborative networks among monasteries, communities, government agencies, private sectors, and civil society organizations through digital systems to enhance coordination and cooperation; and 4) the improvement of quality of life and mental well-being by promoting material assistance, vocational skill development, psychological well-being, and self-reliance among beneficiaries.

Keyword: Public Welfare; Artificial Intelligence; Community Development

บทนำ

การเปลี่ยนผ่านสู่สังคมดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญต่อสังคมไทยในทุกมิติ โดยเฉพาะด้านวัฒนธรรมไทยที่มีรากฐานอันมั่นคงและเปี่ยมด้วยความหลากหลายอันงดงาม ในบริบทดังกล่าว ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ไม่เพียงส่งผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทต่อการสืบทอด การปรับตัว และการพัฒนาวัฒนธรรมไทยให้สอดคล้องกับบริบทของโลกดิจิทัลอีกด้วย ส่งผลให้ทุกภาคส่วนของสังคมจำเป็นต้องปรับตัวให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รวมถึงคณะสงฆ์ซึ่งเป็นสถาบันสำคัญในการธำรงรักษาและถ่ายทอดคุณค่าทางศาสนาและวัฒนธรรมของสังคมไทยด้วยเช่นกัน ในอดีตพระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนมาอย่างต่อเนื่อง โดยทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ หลักธรรม และแนวทางปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ส่งเสริมให้ประชาชนนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างเหมาะสม การส่งเสริมให้ประชาชนมีศิลปะสัมผัส หรือความถึงพร้อมแห่งศิลปะ ช่วยให้เกิดความสุขทั้งทางกายและทางใจ สามารถอยู่ร่วมกันในชุมชนได้อย่างสงบสุข

มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ พระสงฆ์ยังส่งเสริมให้ประชาชนคบหากัลยาณมิตร ประพฤติตนเป็นคนดี และดำรงชีวิตตามหลักสมชีวิตา คือ ความเป็นอยู่อย่างพอเหมาะพอควร สอดคล้องกับฐานะและสภาพแวดล้อมของตน ดังนั้น การนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ย่อมช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาสังคม (พระเทพเวที (ป. อ. ปยุตฺโต), 2533)

เนื่องจากสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา งานสาธารณสงเคราะห์จึงมีขอบเขตและรูปแบบที่หลากหลายและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น พระสงฆ์ควรได้รับการส่งเสริมให้ศึกษาองค์ความรู้สมัยใหม่ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น จิตวิทยา สังคมวิทยา การแพทย์ การเกษตร และสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการช่วยเหลือและพัฒนาประชาชนอย่างเป็นระบบ ควบคู่กับการขยายบทบาทการทำงานเชิงรุกสู่สังคม อาทิ การเยี่ยมให้กำลังใจผู้ป่วย ผู้สูงอายุ ผู้ต้องขัง และผู้ที่กำลังเผชิญภาวะวิกฤตในชีวิต นอกจากนี้ วัดควรพัฒนาสภาพแวดล้อมให้สะอาด สงบ ร่มรื่น และเอื้อต่อการเป็นพื้นที่พึ่งพิงทางจิตใจของประชาชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมในงานสาธารณสงเคราะห์และการพัฒนาสังคมมากยิ่งขึ้น โดยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวม ตลอดจนส่งเสริมศรัทธาและความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อสถาบันพระพุทธศาสนา (วิจิตร ระวิวงศ์, 2527)

ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาเรื่องการขับเคลื่อนงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในยุคปัญญาประดิษฐ์ หรือ Artificial Intelligence: AI เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนางานสาธารณสงเคราะห์ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดแนวทางและการขับเคลื่อนองค์กรคณะสงฆ์ให้สามารถปฏิบัติการกิจด้านสาธารณสงเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

บทบาทของพระสงฆ์

โดยประเพณี พระสงฆ์ไม่ได้ทำหน้าที่สอนธรรมเพียงอย่างเดียว หากยังมีบทบาทในทางโลก คือ สอนวิชาชีพ ขุดบ่อน้ำ ทำนบ สร้างสะพาน และเป็นผู้ไกลเกลี่ยระงับความขัดแย้งในชุมชน วัดจึงไม่ใช่สถานที่อบรมสั่งสอนศีลธรรม จรรยา และประกอบพิธีกรรมเท่านั้น (พระไพศาล วิสาโล, 2546) พระสงฆ์ควรมีบทบาทในการพัฒนาสังคมโดยใช้ปัญหาของสังคมเป็นตัวชี้้นำในการดำเนินงาน กิจกรรมต่าง ๆ ที่พระสงฆ์ดำเนินการจึงมุ่ง

ตอบสนองต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมตามบริบทและความจำเป็น แม้บางกรณีจะเป็นการแก้ไขเฉพาะด้านหรือเฉพาะส่วนก็ตาม อย่างไรก็ตาม พระสงฆ์บางรูปได้พัฒนาบทบาทการทำงานเพื่อสังคมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการดำเนินงาน มุ่งแก้ไขปัญหาระดับท้องถิ่นซึ่งแม้จะเป็นปัญหขนาดเล็ก แต่สามารถสร้างพลังและผลกระทบเชิงบวกต่อชุมชนได้อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ การดำเนินงานของพระสงฆ์ยังมีลักษณะการมองปัญหาอย่างเป็นองค์รวม ไม่แยกส่วนประเด็นปัญหาที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และคุณภาพชีวิตของประชาชน ที่สำคัญ พระสงฆ์สามารถพิจารณาปัญหาสังคมจากมุมมองที่เป็นอิสระจากการครอบงำของแนวคิดทุนนิยม วัตถุนิยม และบริโภคนิยม อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหามุ่งเน้นคุณค่าทางจิตใจ คุณธรรม และความสมดุลในการดำรงชีวิตของมนุษย์และสังคม (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2546)

ความสำเร็จที่สำคัญในการส่งเสริมและธำรงพระพุทธศาสนาให้มั่นคง คือ การบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ โดยพระสงฆ์ในฐานะผู้สืบทอดและเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีบทบาทสำคัญในการสร้างศรัทธาแก่พุทธศาสนิกชน ตลอดจนส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งและความมั่นคงให้แก่พระพุทธศาสนา ทั้งนี้ ภายใต้บริบทของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง พระสงฆ์จำเป็นต้องปรับบทบาทให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการของสังคมในปัจจุบัน ทั้งในด้านการบริหารศรัทธาของพุทธศาสนิกชน การเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม และการเป็นผู้นำทางธรรมเพื่อพาผู้คนสู่ความพ้นทุกข์ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการส่งเสริมและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคงยิ่งขึ้น (พระครูวินัยธรจักรี ศรีจารุเมธีญาณ และคณะ, 2559)

โดยสรุป พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชนและสังคม ทั้งด้านการศึกษา การพัฒนาคุณภาพชีวิต การแก้ไขปัญหาระดับสังคม และการสร้างความสมานฉันท์ในชุมชน อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง พระสงฆ์จำเป็นต้องปรับบทบาทให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในปัจจุบัน โดยทำหน้าที่เป็นผู้นำการพัฒนาสังคมผ่านการดำเนินภารกิจด้านสาธารณสงเคราะห์ ในการช่วยเหลือประชาชน เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และส่งเสริมการพัฒนาประเทศชาติ

งานสาธารณสงเคราะห์

ด้านสาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การดำเนินงานของวัดหรือพระสงฆ์ในการให้ความช่วยเหลือประชาชนและสังคมในด้านต่าง ๆ ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสมณภาวะ โดยมุ่งบรรเทาความเดือดร้อนและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งในด้านสังคม

เศรษฐกิจ และสาธารณสุข การดำเนินงานด้านสาธารณสุขเคราะห้ครอบคลุมตั้งแต่การเปิดโอกาสให้วัดเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมและบำเพ็ญกุศลตามประเพณีชีวิต ได้แก่ การเกิด การแก่ การเจ็บ และการตาย ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสงเคราะห์ผู้ยากไร้ การส่งเสริมอาชีพและรายได้ การจัดตั้งโรงงาน การช่วยเหลือด้านการรักษาพยาบาล การบริจาคทรัพย์เพื่อสร้างสถานพยาบาล หรือการระดมทุนจากผู้มีจิตศรัทธาเพื่อดำเนินโครงการสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ ดังนั้น สาธารณสงเคราะห์จึงเป็นบทบาทสำคัญของวัดและพระสงฆ์ในการเกื้อกูลสังคม สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน และส่งเสริมความผาสุกของประชาชนควบคู่ไปกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (พระบัวสอน ทองสลับ, 2563) ขณะเดียวกัน การสาธารณสงเคราะห์ยังเป็นการดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวมด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งการแบ่งปันวัตถุสิ่งของ กำลังกาย กำลังใจ สติปัญญา ความรู้ และทักษะต่าง ๆ ด้วยความเมตตาและปรารถนาดี ตลอดจนการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยบทบาทของพระสงฆ์ด้านสาธารณสงเคราะห์สามารถจำแนกได้เป็น 4 ด้านสำคัญ (พระมงคลวรกร (สมบัติ ญาณวโร) และคณะ, 2564) ได้แก่

1. บทบาทด้านการศึกษา พระสงฆ์มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการศึกษา อบรมเยาวชนให้มีความรู้ควบคู่คุณธรรม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน

2. บทบาทด้านการแพทย์และสาธารณสุข พระสงฆ์มีส่วนช่วยเหลือและสุขภาพของประชาชนทั้งทางร่างกายและจิตใจ เป็นที่พึ่งทางจิตวิญญาณแก่ผู้เจ็บป่วย และสนับสนุนกิจกรรมด้านสุขภาพของชุมชน

3. บทบาทด้านการพัฒนาจิตใจ พระสงฆ์ทำหน้าที่เผยแผ่หลักธรรมคำสอน อบรมศีลธรรม และส่งเสริมการปฏิบัติธรรม เพื่อพัฒนาจิตใจของประชาชนให้มีความสงบ และดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง

4. บทบาทด้านการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชน พระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นผู้นำทางความคิด ประสานความร่วมมือ และระดมพลังของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมสาธารณประโยชน์ เพื่อพัฒนาชุมชนและสังคมให้มีความเข้มแข็ง

โดยสรุป งานสาธารณสงเคราะห์เป็นภารกิจสำคัญของพระสงฆ์และวัดในการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนและสังคม ทั้งด้านการศึกษา การสาธารณสุข การพัฒนาจิตใจ และการพัฒนาชุมชน โดยอาศัยหลักเมตตา กรุณา และการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม การดำเนินงานดังกล่าวไม่เพียงมุ่งบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนเท่านั้น แต่ยังช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิต

ความเข้มแข็งของชุมชน และความสามัคคีในสังคม อันเป็นการสะท้อนบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคมควบคู่ไปกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อประโยชน์ของชุมชนและประเทศชาติ

บริบทปัญญาประดิษฐ์ (AI)

ปัญญาประดิษฐ์ คือ ความสามารถของเครื่องจักรหรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการคิด เรียนรู้ ตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาในลักษณะที่คล้ายคลึงกับความฉลาดของมนุษย์ โดยระบบปัญญาประดิษฐ์ถูกออกแบบให้จำลองความอัจฉริยะของมนุษย์ และสามารถประมวลผลข้อมูลปริมาณมาก ใช้เหตุผลเชิงตรรกะ ตลอดจนตัดสินใจหรือทำนายผลจากข้อมูลเหล่านั้นได้ (วรลักษณ์ หิมะกลัส, 2566) กล่าวคือ เป็นโมเดลทรงปัญญาที่สามารถเรียนรู้และเลียนแบบความสามารถของมนุษย์ที่ซับซ้อนได้ เช่น จัดจำ แยกแยะ ให้เหตุผล ตัดสินใจ คาดการณ์ และสื่อสารกับมนุษย์ ในบางกรณีอาจไปถึงขั้นเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2565)

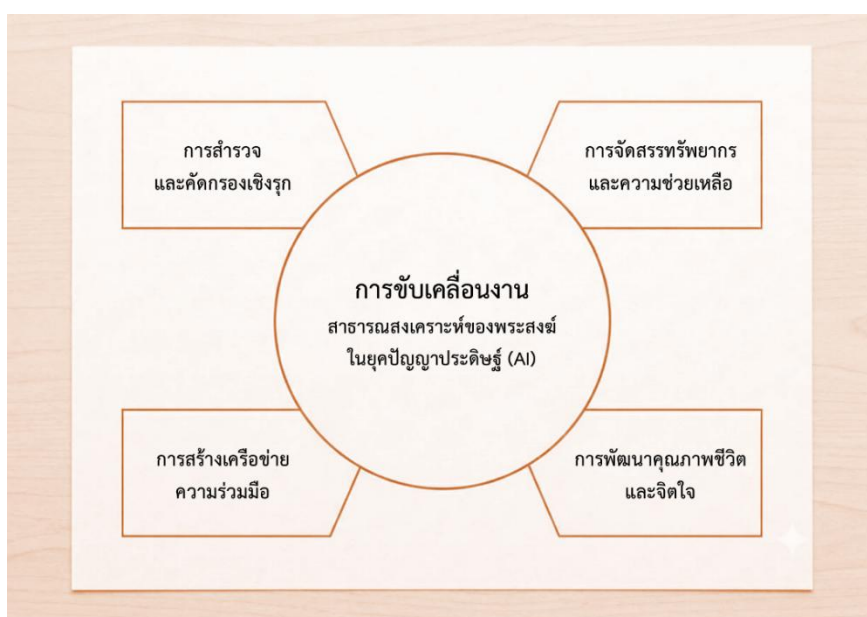
แม้ว่าการนำปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) มาใช้จะมีแนวโน้มช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและผลผลิตในหลายภาคส่วนอย่างมีนัยสำคัญ แต่ในขณะเดียวกันก็ได้ก่อให้เกิดข้อกังวลด้านสังคม เศรษฐกิจ และจริยธรรมอย่างกว้างขวาง มีการคาดการณ์ว่างานประมาณร้อยละ 40 ของงานทั่วโลกอาจได้รับผลกระทบจากการถูกทดแทนด้วยระบบอัตโนมัติที่ขับเคลื่อนด้วย AI ซึ่งอาจนำไปสู่การขยายตัวของความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม หากผลประโยชน์จากเทคโนโลยีดังกล่าวไม่ได้รับการกระจายอย่างเป็นธรรม นอกจากนี้ งานศึกษาหลายชิ้นยังชี้ให้เห็นถึงความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับอคติของอัลกอริทึม (Algorithmic Bias) ความคลาดเคลื่อนของผลลัพธ์ หรือภาพลวงตาของ AI (AI Hallucination) และการขาดความโปร่งใสในการทำงานของระบบ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นของการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และการส่งเสริมความเป็นธรรมในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดังกล่าว เนื่องจากเทคโนโลยี AI ยังคงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การลงทุนด้านทุนมนุษย์ การศึกษา และนโยบายสาธารณะที่ครอบคลุมและยั่งยืนจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างหลักประกันว่า AI จะสามารถก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและสาธารณชนได้ (Brandão, 2025)

โดยสรุป ภายใต้บริบทของยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่มีศักยภาพสูงในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและขับเคลื่อนนวัตกรรมในหลากหลายด้าน การประยุกต์ใช้ AI ยังคงมาพร้อมกับความท้าทายด้านจริยธรรม ความเป็นส่วนตัว ความโปร่งใส และผลกระทบต่อโครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจ ดังนั้น การพัฒนาและการนำ AI ไปใช้จึงควรคำนึงควบคู่ไปกับการกำกับดูแลที่เหมาะสม การพัฒนาทุนมนุษย์ เพื่อให้เทคโนโลยีดังกล่าวสามารถสร้างประโยชน์สูงสุดต่อสังคมและสนับสนุนการพัฒนา

การขับเคลื่อนงานสาธารณสงเคราะห์ในยุค AI

จากการประมวลและสังเคราะห์ข้อมูล ผู้เขียนจึงเสนอว่า การขับเคลื่อนงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) จำเป็นต้องบูรณาการบทบาทดั้งเดิมของพระสงฆ์เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและบริบททางสังคมสมัยใหม่ โดยพระสงฆ์ยังคงทำหน้าที่เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ ปัญญา ผู้สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน และผู้ดำเนินงานสาธารณสงเคราะห์เพื่อช่วยเหลือประชาชนในด้านการศึกษา การสาธารณสุข การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการพัฒนาชุมชน ขณะเดียวกัน ควรประยุกต์ใช้เทคโนโลยี AI เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ การสื่อสาร การเผยแผ่พระพุทธศาสนา และการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็วยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การนำ AI มาใช้ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักกรรม คุณธรรม และจริยธรรม ควบคู่กับการตระหนักถึงความเป็นส่วนตัว ความโปร่งใส และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อสังคม เพื่อให้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสนับสนุนการดำเนินงานด้านสาธารณสงเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

ที่มา: ผู้เขียนประมวลผลจากการศึกษา

จากภาพที่ 1 ผู้เขียนนำเสนอองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการขับเคลื่อนงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในยุคปัญญาประดิษฐ์ (AI) ซึ่งสามารถสรุปได้เป็น 4 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. การสำรวจและคัดกรองเชิงรุก พระสงฆ์และวัดสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและ AI ในการรวบรวมข้อมูลผู้ยากไร้ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดบ้านติดเตียง และกลุ่มเปราะบางในชุมชน เพื่อให้การช่วยเหลือเป็นไปอย่างรวดเร็ว ตรงกลุ่มเป้าหมาย และลดความซ้ำซ้อนในการสงเคราะห์

2. การจัดสรรทรัพยากรและความช่วยเหลือ AI สามารถสนับสนุนการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการของชุมชน ช่วยให้วัดและคณะสงฆ์วางแผนการแจกจ่ายสิ่งของ การจัดโรงทานทุนการศึกษา หรือการช่วยเหลือด้านสาธารณสุขได้อย่างทั่วถึง

3. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ พระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างวัด ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และจิตอาสา โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ประสานงาน และติดตามผลการช่วยเหลือให้เกิดประสิทธิผล

4. การพัฒนาคุณภาพชีวิตและจิตใจ การสาธารณสงเคราะห์ในยุค AI ไม่ควรมุ่งเพียงการช่วยเหลือด้านวัตถุ แต่ควรส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิต อาชีพ สุขภาวะทางจิต และจริยธรรม เพื่อให้ผู้รับการสงเคราะห์สามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

สรุป

การขับเคลื่อนงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในยุคปัญญาประดิษฐ์เป็นประเด็นที่คณะสงฆ์ควรปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว บทบาทดั้งเดิมของพระสงฆ์ในการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน พัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งเสริมการศึกษา การสาธารณสุข การพัฒนาชุมชน และการสร้างความสมานฉันท์ในสังคม กล่าวคือ งานสาธารณสงเคราะห์ยังคงเป็นภารกิจสำคัญที่เชื่อมโยงพระพุทธศาสนากับการพัฒนาสังคม การเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเป็นพื้นฐานในการดำเนินงาน ในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลและ AI เข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตและการบริหารจัดการสังคม พระสงฆ์และวัดควรประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดังกล่าวเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ทั้งด้านการสำรวจและคัดกรองข้อมูลผู้ยากไร้ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดบ้านติดเตียง และกลุ่มเปราะบางในชุมชน การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดสรรทรัพยากรและความช่วยเหลือให้ตรงกับความต้องการ

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างวัด ชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และจิตอาสา ตลอดจนการติดตามและประเมินผลการช่วยเหลือ นอกจากนี้ ยังสามารถส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสุขภาวะทางจิตของประชาชน การพัฒนาทักษะอาชีพและการพึ่งพาตนเอง องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า การบูรณาการ AI กับภารกิจด้านสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์จะช่วยยกระดับประสิทธิภาพการช่วยเหลือประชาชนเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การพัฒนาสังคมที่มีคุณภาพ พร้อมทั้งเป็นแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรคณะสงฆ์ให้สามารถปฏิบัติภารกิจเพื่อสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2565). แผนปฏิบัติการด้านปัญญาประดิษฐ์แห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (พ.ศ. 2565-2570). กรุงเทพฯ: กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2546). *ก่อนยุคพระศรีอารียะ: ว่าด้วยศาสนา ความเชื่อ และศีลธรรม*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- พระครูวินัยธรจกักรี ศรีจารุเมธีญาณ และคณะ. (2559). บทบาทพระสงฆ์ไทยในสังคมยุคโลกาภิวัตน์. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 4(1), 275-287.
- พระเทพเวที (ป. อ. ปยุตฺโต). (2533). *บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทยปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: รุ่งแสงการพิมพ์.
- พระบัวสอน ทองสลับ. (2563). บทบาทของพระสงฆ์ต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตปกครองของคณะสงฆ์ภาค 10 (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พระไพศาล วิสาโล. (2546). *พุทธศาสนาไทยในอนาคต: แนวโน้มและทางออกจากวิกฤต*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- พระมงคลวรารากร (สมบัติ ญาณวโร) และคณะ. (2564). *พระสงฆ์สาธารณสงเคราะห์*. กรุงเทพฯ: ธรรมมกราฟิ.

- วรลักษณ์ หิมะกลัส. (2566). การทบทวนวรรณกรรมว่าด้วยการใช้ AI ในการศึกษา (รายงานฉบับสมบูรณ์ภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์เป้าหมาย (Spearhead) ด้านสังคม แผนงานคนไทย 4.0). กรุงเทพฯ: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.).
- วิจิตร ระวิวงศ์. (2527). พุทธศาสนากับการสังคมสงเคราะห์. *วารสารวิทยาสารเกษตรศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์*, 5(2), 149-155.
- Brandão, P. R. (2025). The impact of artificial intelligence on modern society. *AI*, 6(8), 190.